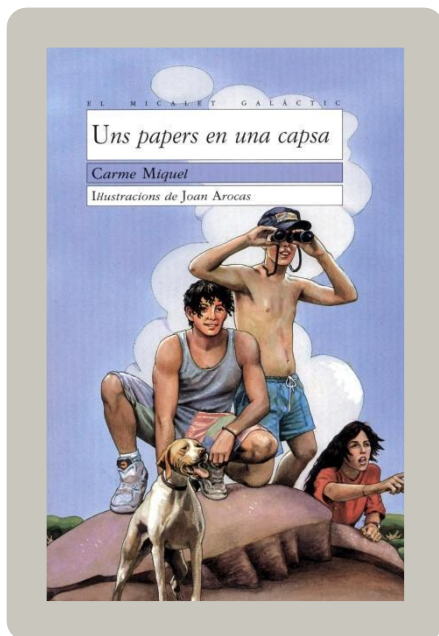

La Marina de Carme Miquel

Proposta de ruta literària a partir d'*Uns
papers en una capsa*

Anna Garcia Escrivà
Marta Ivars Castellano
Núria Ivars Bertomeu
Montse Morales Payà

ÍNDEX

1. *Introducció*
 - 1.1 Motiu pel que es fa la ruta
 - 1.2 A qui va destinada
 - 1.3 L'ítem
 - 1.4 Pressupost de l'eixida
2. *Objectius i competències*
3. *Continguts*
4. *Itinerari*
5. *Què cal dur*
6. *Mapa*
7. *Activitats*
 - 7.1 Activitats prèvies a la ruta
 - 7.2 Activitats durant la ruta
 - 7.3 Activitats després de la ruta
8. *Criteris d'avaluació*
9. *Conclusió*
10. *Bibliografia*
11. *Annexos*
 - 11.1 Annex I: textos i fotografies
 - 11.2 Annex II: díptic
 - 11.3 Annex III: informació per a les famílies
 - 11.4 Annex IV: dossier per a l'alumnat

1. Introducció

1.1 Motiu pel qual es fa la ruta

Uns papers en una capsa és una de les lectures que proposem com a professores de 2n d'ESO, i amb la ruta es pretén que els alumnes treballen d'una manera productiva i entretinguda l'obra, que no sotmetent-se al típic examen de lectura que oblida a una lectura més preocupada pels detalls que no per la reflexió i el gaudi.

Com que els alumnes viuen on es desenvolupa la novel·la, se sentiran atrets a llegir el llibre i, de manera indirecta, es provarà a fer-los arribar el gust pel territori d'una manera dinàmica i novedosa, ja que comporta eixir de l'aula i valorar que el lloc on viuen és digne de ser l'espai d'una novel·la.

1.2 A qui va destinada

El curs amb què treballarem aquesta unitat didàctica serà 2n d'ESO. Concretament, el de l'institut Josep Iborra, de Benissa, situat a la comarca de la Marina Alta.

L'IES Josep Iborra està compromès amb la normalització lingüística del valencià i s'imparteixen classes d'educació secundària obligatòria (ESO), batxillerat i cicles formatius. D'aquesta manera, els alumnes poden triar entre el Programa d'Ensenyament en Valencià (PEV) i el Programa d'Incorporació Progressiva (PIP), però el 90% dels alumnes opten pel primer. A més, és un centre comarcal, al qual assisteixen alumnes de pobles del voltant, com Parcent, Alcanalí, Xaló, Llíber i Senija, per la qual cosa la diversitat lingüística està present entre els estudiants.

L'alumnat del centre es caracteritza per tenir, en gran majoria, el valencià com a primera llengua, ser de classe mitjana i haver nascut a Benissa o als pobles del voltant. Però concretament, en el curs de 2n d'ESO, cal remarcar que una bona part dels alumnes s'han escolaritzat amb els mateixos companys, ja que la majoria d'escolars són de Benissa, dins dels quals el 80% reben ensenyament en valencià. Per això, han pertangut a la mateixa classe des de preescolar, cosa que afecta a la continuïtat de les relacions, a la confiança i a l'estabilitat del grup. Tot i això, no

podem obviar la realitat que a aquest institut assisteixen immigrants (alemanys, anglesos, francesos i àrabs, entre d'altres), la majoria dels quals ha rebut l'educació primària al poble.

1.3 L'ítem

La ruta literària es fa a partir de l'obra de Carme Miquel, *Uns papers en una capsa*, publicada per primera vegada el 1994 per l'editorial Bromera, de la qual se n'han fet díhuit edicions, fet pel qual podem afirmar que es tracta d'un dels *best-sellers* de la literatura juvenil valenciana.

1.4 Pressupost

Perquè siga viable, s'ha tingut interés a dissenyar una ruta viable econòmicament i accessible, és per això que s'han buscat els recursos més econòmics possibles sense renunciar a la seguretat o la qualitat del servei.

Recurs	Preu
Autobús	3,70 €
Tren	2,70 €
Menú per a dinar	7 €
Tendes de campanya	1 €
Total	14,40 €

2. Objectius i competències

D'acord amb el currículum, els objectius de cicle que pretenem assolir amb aquesta unitat didàctica són els següents:

1. Utilitzar el valencià per a expressar-se oralment i per escrit, de manera coherent i adequada en cada situació de comunicació i en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, per a prendre consciència dels propis sentiments i idees, i per a controlar la pròpia conducta.

2. Comprendre i valorar, a partir del coneixement de la realitat sociolingüística, la necessitat de recuperar un ús normalitzat del valencià, símbol d'identitat cultural i mitjà irrenunciable per a entendre la realitat de l'entorn i accedir al patrimoni cultural propi.
3. Interpretar i utilitzar la lectura i l'escriptura com a fonts de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement del món, i consolidar hàbits lectors per mitjà de textos adequats a l'edat.
4. Aproximar-se al coneixement de mostres rellevants del patrimoni literari i valorar-lo com una manera de simbolitzar l'experiència individual i col·lectiva en diferents contextos historicoculturals.

Pel que fa als objectius específics de la tasca:

Objectius	Competències
1. Utilitzar, amb una autonomia progressiva, els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació per a obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents.	[CCLD] [CTT i D] [CSC]
2. Aprendre i utilitzar tècniques senzilles de maneig de la informació: busca, elaboració i presentació amb l'ajuda dels mitjans tradicionals i l'aplicació de les noves tecnologies.	[CAA] [CCLD] [CTT i D]
3. Utilitzar el valencià per a adquirir nous coneixements, així com per a buscar, seleccionar i processar la informació de manera eficaç en l'activitat escolar i per a redactar textos propis de l'àmbit acadèmic.	[CCLD] [CAA]
4. Actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit.	[CAA] [CSC]
5. Comprensió de textos de l'àmbit acadèmic, amb atenció especial als expositius i explicatius; a la consulta,	[CCLD] [CAA] [CTI i D] [CAIP]

en diversos suports, com ara diccionaris, enciclopèdies i pàgines web educatives.	
6. Composició, en suport digital, de textos propis de l'àmbit acadèmic, com informes de tasques i aprenentatges efectuats.	[CCLD] [CCA] [CAA] [CTI i D] [CAIP]
7. Interés per la composició escrita com a font d'informació i aprenentatge, com a forma de comunicar les experiències i els coneixements propis, i com a forma de regular la conducta.	[CCLD] [CCA] [CAA] [CAIP] [CSC]
8. Ús de diccionaris especialitzats i de correctors ortogràfics sobre textos en suport digital.	[CCLD] [CAA] [CTI i D] [CAIP]
9. Interés per la bona presentació dels textos escrits i respecte per les normes gramaticals, ortogràfiques i tipogràfiques (titulació, espais, marges, paràgrafs, etc.).	[CCLD] [CAA] [CTI i D] [CAIP]
10. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació, especialment cròniques.	[CCLD][CAA][CAIP]
11. Composició de textos propis de la vida quotidiana i de les relacions socials en àmbits pròxims a l'experiència de l'alumnat.	[CCA][CCS]

Llegenda de les competències bàsiques:

[CCLD] Competència comunicativa, lingüística i audiovisual

[CCA] Competència cultural i artística

[CAA] Competència d'aprendre a aprendre

[CTI i D] Competència per al tractament de la informació i competència digital

[CAIP] Competència en l'autonomia i la iniciativa personal

[CSC] Competència social i ciutadana

3. *Continguts*

Per altra banda, els continguts de curs que treballarem en aquestes sessions, són els següents:

1. Tipologies textuais: exposició, narració, descripció, argumentació, conversa i diàleg.
2. Reconeixement de les diferències contextuais i formals rellevants entre comunicació oral i escrita, entre els usos col·loquials i formals, en els discursos aliens i en l'elaboració dels propis.
3. Utilització de la llengua per a prendre consciència dels coneixements, les idees i els sentiments propis i per a regular la conducta d'un mateix.
4. Comprensió de textos dels mitjans de comunicació, especialment d'informació sobre fets, notícies i cròniques, tot considerant l'estructura del periòdic, en suport de paper i digital (seccions i gèneres), i els elements paratextuals.
5. Composició de textos propis de la vida quotidiana i de les relacions socials en àmbits pròxims a l'experiència de l'alumnat, amb especial atenció a la participació en fòrums i a les cartes de sol·licitud.
6. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació, especialment cròniques, destinats a un suport imprés i digital, a àudio o a vídeo.
7. Composició, en suport de paper i digital, de textos propis de l'àmbit acadèmic, especialment resums, exposicions i explicacions senzilles, glossaris i informes de tasques i aprenentatges efectuats.
8. Interés per la composició escrita com a font d'informació i aprenentatge, com a forma de comunicar les experiències i els coneixements propis, i com a forma de regular la conducta.
9. Lèxic: dialectalismes.
10. Desenrotllament de l'autonomia lectora i valoració de la literatura cultures.
11. Contacte, a través de la lectura, amb les autores i els autors de literatura juvenil i general més rellevants de la pròpia cultura i de la cultura universal, tant clàssica com moderna.
12. Foment de la lectura per mitjà del contacte amb autores i autors en visites al centre, la lectura de ressenyes i la participació en altres actuacions d'animació lectora (presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, etc.) per a consolidar l'hàbit lector, formar amb sentit crític les preferències personals en la selecció de llibres, i gust per compartir sentiments i emocions suscitats per l'experiència lectora.

13. Utilització progressivament autònoma de les biblioteques (del centre, virtuals, etc.) i de les tecnologies de la informació i la comunicació, com a font d'informació i de models per a la composició escrita.

14. Presentació de la informació. Tractament informàtic de textos.

15. Interés per la bona presentació dels textos escrits tant en suport de paper com digital, i respecte per les normes gramaticals, ortogràfiques i tipogràfiques (titulació, espais, marges, paràgrafs, etc.).

4. Itinerari

Dia	Hora	Lloc	Activitat
Dissabte	08.00	Institut	Deixem les motxilles. Eixida caminant cap a l'estació de Benissa
	08.50	Estació de Benissa	Eixida en tren cap a l'estació de Dénia. Lectura durant el trajecte
	09.30	Estació de Dénia	Arribada. Lectura a l'estació
	10.00-12.00	Tenda d'antiguitats / cafeteria / gelateria Verdú/ castell/ carrer Loreto	Lectura de fragments i esmorzar al carrer Loreto
	12.40	Estació de Dénia	Tornada cap a Benissa
	13.30	Estació de Benissa	Arribada i dinar de menú al bar
	15.00	Centre parroquial de Benissa	Lectura i realització de l'arbre genealògic
	16.00	Centre històric de Benissa	Gimcana
	16.45	Centre de Júniors de	Arreplegada i pagament de les tendes per a l'acampada

		Benissa	
	17.20	Carretera	Eixida cap a la serra de Bèrnia en autobús
	17.55		Arribada i acampada. Temps per a berenar i d'esbarjo
	19.30-23.00	Serra de Bèrnia	Lectura. Dinàmiques de grup i sopar de cabasset
Diumenge	08.30		Arreplegada de l'acampada i desdejuni
	09.00	Serra de Bèrnia	Eixida cap a l'Atzuvietà en autobús
	De 10.15 a 12	l'Atzuvietà	Arribada, visita de la zona, lectura i esmorzar
	12.30		Tornada cap a Benissa

5. Què cal dur

L'alumnat haurà de portar roba còmoda i calcer adaptat a la muntanya, una gorra i aigua per a dos dies; l'esmorzar, el berenar i el sopar per a dissabte i, per a diumenge, el desdejuni i l'esmorzar; roba per a dormir i manta o sac; el llibre d'*Uns papers en una capsà* i el dossier de textos.

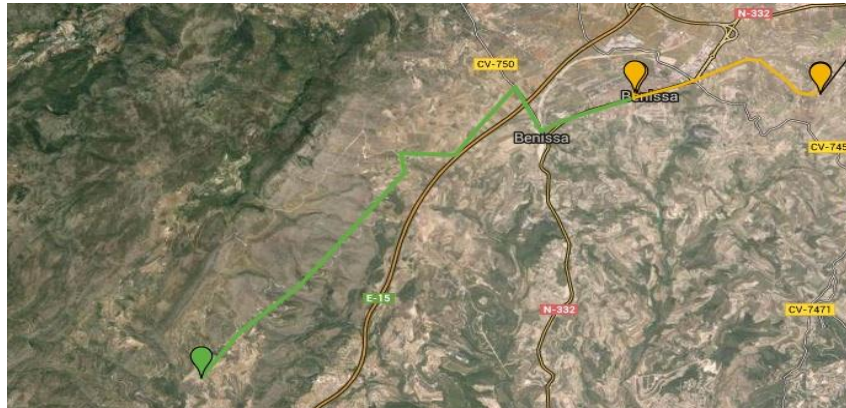
6. Mapa

https://www.google.com/maps/d/edit?mid=z5FORSiAPMs0.kNuQ9_h9LR6Q

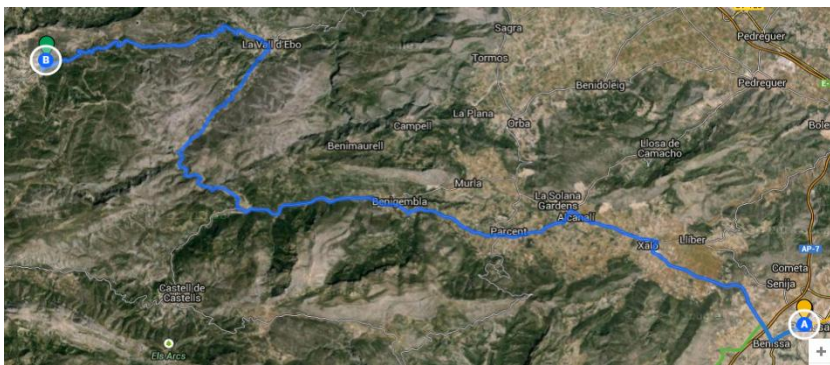
- Recorregut per Dènia

- Recorregut per Benissa - Serra de Bèrnia

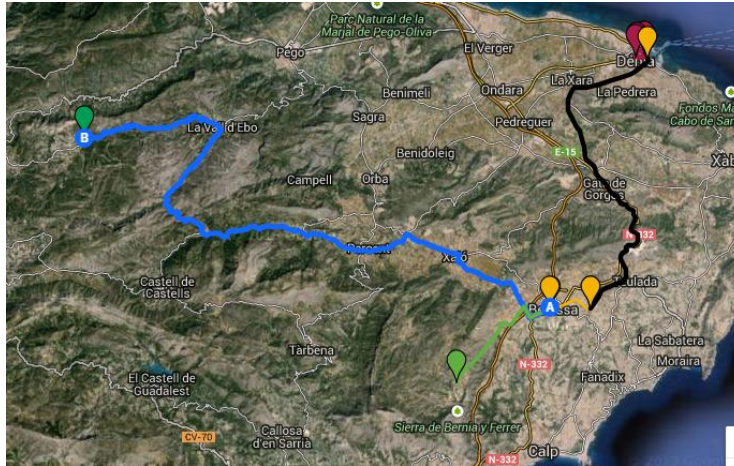
- Recorregut cap a l'Atzivieta des de Benissa

- Recorregut amb tren

- Tot el recorregut

7. Activitats

ACTIVITAT	ORGANITZACIÓ	RECURSOS	SESSIONS	OBJECTIUS
AP1: Buscar informació sobre els rius	En grups	Digitals, fotografies	2	1, 5, 8
AP2: Descripció de l'acció de la novel·la a partir d'un mapa	En grups	-	1	1
AP3: Debat al voltant de l'espoliació del nostre territori	Individual	Llibre, Internet	1	4

patrimoni historicoartístic				
AR1: Lectura de fragments que apareixen al llibre	Individual o en grups (com ho preferisquen)	Dossier de textos o llibre	1	5
AR2: Gimcana	En grups	Full amb pistes	1	4
AR3: Arbre genealògic	Individual	Full amb un esquema de l'arbre	1	5
AR4: Dinàmiques de grup	En grup	-	1	4
AR5: Publicació de fotografies a Twitter	Individual	Mòbil	1	1
AA1: Dietari	En grups	Ordinador, Internet	4	2, 3, 6, 7
AA2: Correu electrònic	En grups	Ordinador, Internet	3	2, 6, 7, 9

7.1 Activitats prèvies a la ruta

API: Buscar informació sobre els riurau

Els alumnes hauran de buscar informació en qualsevol tipus de suport sobre els riurau i per a què servien en l'antiguitat. Així, la majoria dels alumnes, veïns de Benissa, tindran o hauran tingut avis que posseïen una caseta amb un riurau. D'aquesta manera, podran afegir fotografies i informacions dels més grans. I, a banda, si recerquen a Internet també podran afegir definicions i informacions com les que adjuntem a continuació. Els alumnes podran fer servir fotografies per a l'exposició que faran més tard. Per exemple:

- Gran Diccionari de la Llengua Catalana:

RIURAU: [variant valenciana de l'àr. reduplicat rafraf, de raff (v. ràfec), a través d'una pronúncia vg. ref-raf, amb -f sonoritzada]

m 1 ETNOG Edifici de planta baixa, cobert de teula, en un o dos vessants, amb arcs a un costat que permeten amplament la ventilació, destinat a aixoplugar-hi els canyissos de les panses posades a assecar. És característic de la Marina.

2 p ext Tipus d'habitatge dispers i d'estiueig.

- Diccionari de la llengua catalana:

RIURAU: m. [LC] Construcció coberta i ben ventilada on es col·loquen els canyissos de les panses posades a assecar.

- Diccionari normatiu valencià:

RIURAU [RIW_rÁW]:

1. m. ETNOL. Edificació rural de planta baixa característica de la Marina, coberta de teula en un o dos vessants, amb arcs a un costat que permeten amplament la ventilació, destinada a arrecerar els canyissos de les panses posades a secar.

2. m. Habitatge dispers i d'estiueig.

- Viquipèdia:

El riurau és una construcció característica de l'arquitectura rural de diverses comarques del País Valencià, sobretot a la Marina Alta, que té la funció de proporcionar aixopluc als canyissos amb pansa mentre plou o fa humitat.”

- Associació Riuraus Vius:

Actualment, existeix una associació cívica que es dedica a la recuperació i conservació dels riuraus i de l'arquitectura tradicional i de pedra seca (<http://www.riurausvius.blogspot.com.es/>), per la qual cosa, un gran nombre de riuraus estan sent restaurats, i, per tant, se'n conserven molts i en molt bon estat, a banda de tots els riuraus privats de la gent que en té un a casa seua (o a la caseta, que és el nom amb què es coneix la casa de camp a la Marina Alta). A més, a Teulada hi ha l'Ecomuseu riurau que treballa per la recuperació d'oficis i qualificacions tradicionals.

- Disc de Lluís el Sifoner *Cançons al riurau*:

El cantautor valencià Lluís el Sifoner ha elaborat, junt a la banda de música de la Nucia un disc en què es posa música a poemes de Vicent Andrés Estellés i Maria Ibars i a textos de cançons populars dedicades al riurau. Moltes de les cançons populars que apareixen al disc són les que es cantaven quan es treballava el raïm i la pansa antigament.

- Fotos:

AP2: Descripció de l'acció de la novel·la a partir d'un mapa

Amb un mapa de la Marina en què hi ha assenyalades les poblacions que tenen relació amb la narració com el següent, els alumnes hauran de recordar, a grans trets, el que ocorre en cada localitat.

La Marina d'“Uns papers en una capsa”

A banda d'això, i a títol anecdòtic, com que la tria del carrer londinenc en què hi ha la tenda d'antiguitats ha estat atzarosa, es farà palés per què el Kennington Road és un carrer rellevant, a través d'una visita per Google Maps:

<https://www.google.cat/maps/@51.491517,0.1028899,3a,75y,68.13h,86.69t/data=!3m4!1e1!3m2!1sbe5IAYgKEfr6ikh3qIa4NA!2e0!6m1!1e1>.

AP3: Debat al voltant de l'espoliació del nostre territori i patrimoni historicoartístic

Es disposa l'aula per a realitzar un debat en què el tema principal per a reflexionar és l'espoliació del nostre territori i, en conseqüència, del patrimoni historicoartístic.

La novel·la té alguns fragments que es relacionen amb ítems del debat possibles:

- Robatoris de patrimoni artístic i cultural

«Instintivament el vaig obrir per la pàgina de successos i la vista se'm va posar sobre un titular prou gran: “Roben obres d'art i objectes antics en diverses esglésies i cases d'alguns pobles de la Marina Baixa i de la Marina Alta.” [...] La notícia continuava: “Durant les últimes setmanes s'han denunciat diversos robatoris en esglésies d'aquesta comarca. Ahir, el rector de Senija va comunicar la desaparició d'un retaule del segle XVII i un reclinatori del segle XVIII, entre altres

objectes. Aquestes desaparicions se sumen a les que s'havien produït en les esglésies de Xaló, d'on van desaparèixer taulells de ceràmica del segle XVI. Tot fa pensar en l'obra d'una banda organitzada. La policia segueix diverses pistes» (p. 137).

- Imposició de la globalització en la societat de consum *versus* la vida tradicional i autòctona

«Mon pare deia que no entenia com havien pogut mantenir-se al marge de la societat tant de temps i viure en aquelles condicions un poc primitives justament en una comarca on el nivell de vida és alt i el consumisme del món modern és present en cada cantó. Era segurament la voluntat de l'ancià i el seu refús d'aquest món, secundat per l'anciana, el que havia possibilitat la permanència d'una manera de viure que a molta gent li semblava endarrerida però que tenia un sentit. Si l'avi no haguera emmalaltit i l'àvia no fóra tan vella, potser haurien resistit bé, però la situació en què es trobaven actualment era de penúria» (p. 158).

Per a ajudar-los, projectarem la següent fotografia que mostra la invasió del territori natural per habitatges destinats al turisme:

- Abandó de poblaments històrics que han esdevingut runes

«Es tractava d'unes runes enmig de camps d'oliveres. Hi devia haver hagut unes vint-i-cinc o trenta cases. D'algunes, encara en quedava un tros de sostre, algun mur complet i alguns arcs que donaven entrada a altres dependències. Però la majoria de les cases només conservaven les parts baixes o les mitges parets. S'hi endevinava algun petit carrer, però ara tot era cobert de brosses. Algunes figueres juntament amb les oliveres poblaven l'entorn proper i papallones i pardalets senyorejaven entre les herbes aromàtiques» (p. 168).

7.2 Activitats durant la ruta:

AR1: Lectura de fragments que apareixen al llibre

Durant la ruta, els alumnes hauran de portar el dossier de textos penjat en l'eina informàtica ISSUU a través del següent enllaç: (http://issuu.com/lamarinadecarmemiquel/docs/dossier_de_textos__per_a_la_ruta_li_df73f3fd0f2cc8/1) que els farà de manual per a fer les lectures durant la sessió.

AR2: Gimcana per Benissa

Com que visitarem l'arxiu històric de Benissa, a la parròquia, per a seguir els passos dels protagonistes de la història, aprofitarem l'estona que tindrem des del moment de la visita a l'arxiu i l'hora de dinar fent una gimcana pel centre històric del poble. D'aquesta manera, amb el joc d'entorn, els alumnes coneixeran millor alguns punts històrics del poble, ja que el recorregut aniran esbrinant-lo a partir de les fotografies que se'ls donaran en un full i de les pistes que trobaran en cada punt, relacionades amb cadascun dels monuments, carrers o llocs, fins a trobar l'objecte final: la capsa amb els papers. A continuació, adjuntaran les fotografies dels punts en què els alumnes trobaran pistes, més o menys enrevessades, que els duran a la fase següent fins arribar a la capsa. A continuació, els llocs que formaran part de la gimcana i les pistes.

1. Inici de la gimcana: porta lateral de l'església.
2. Antiga casa de Joan Vives, on va succeir el misteri de la Puríssima Xiqueta, patrona de Benissa.
3. Carrer de l'Àngel, pujada que du al carrer dels Desemparats, conegut com "carrer dels rics".
4. Carrer dels Desemparats (a la banda dreta, les cases dels rics; a l'esquerra, les dels seus servents) i escut familiar d'una de les antigues cases de rics.
5. Llotja de contractació o sala del Consell.
6. Monument al Riberer (benisser que anava a treballar l'arròs, a la Ribera).
7. Casa amb balconada amb manisetes típiques al balcó, al carrer de la Puríssima.
8. Piló mòbil (puja i baixa) del carrer de la Puríssima.
9. Cantó del carrer sant Nicolau amb la plaça rei Jaume I.
10. Parquímetre de la plaça rei Jaume I.
11. Farmàcia del carrer del reverend Pare Melchor de Benissa.
12. Sòl de la font de la plaça rei Jaume I.
13. Monument al rei Jaume I, situat a la font, amb espai posterior, on amagarem la capsa amb els papers.

AR3: Arbre genealògic

A partir de l'exemple de l'arbre genealògic que es reconstrueix en la novel·la, els alumnes hauran d'intentar fer-ne un d'ells mateixos ajudant-se del registre que el rector facilitarà durant la visita a l'església. Per a això, faran servir la següent plantilla:

AR4: Activitat abans de dormir. Dinàmiques de grup per a l'acampada

1. EL POLP
Síntesi: és un joc útil per a treballar la confiança a mode d'escalfament, és simple
Què treballa? Desenvolupar la confiança i afavorir la distensió
Desenvolupament: els participants es divideixen en grups de cinc. Un d'ells és voltat pels quatre restants que el toquen amb un dit. El jugador del centre és el cap del polp que té els ulls oberts i dirigeix el moviment de l'animal. Els qui el volten són els tentacles: tenen els ulls tancats i han de seguir tots els moviments del cap sense perdre el contacte físic amb el jugador

del centre. Quan es fa un senyal es canvien les posicions. A la fi de la dinàmica, es comparteix verbalment en grup les sensacions viscudes.

Temps: quinze minuts

Material: cap

Observacions: estar a un espai ampli, en què el grup es trobe a gust per a realitzar l'activitat i no hi haja interrupcions

2. EL TELÈFON TRENCAT

Síntesi: dinàmica pensada per fer-nos reflexionar sobre el poder que poden tindre les paraules. Hi ha el costum de no parar atenció a la majoria de missatges que rebem durant el dia. Després utilitzem indistintament tot allò que ens ha arribat de diverses maneres per a contar històries o anècdotes que amb les paraules es converteixen en reals. És important pensar a l'hora de construir els missatges per tal de no crear frases incertes que puguin incidir negativament en la resta.

Què treballa? La comunicació principalment. Fer-nos conscients de com de fàcil és distorsionar un missatge. Analitzar com fem aquests missatges en les relacions i com ens pot afectar.

Desenvolupament: els participants seuran en un rogle. El primer que iniciï el joc haurà de pensar una frase que dirà al company de la dreta a cau d'orella, de manera que la resta no ho puguin sentir. El segon participant dirà el missatge al següent company i així successivament fins que el missatge arribi al primer participant. En aquest moment compararem la frase que ha arribat amb la inicial.

Temps: vint-i-cinc minuts

Material: cap

AR5: Publicació de fotografies en Twitter i concurs

Durant la ruta hauran de fer fotografies de tots els llocs que visiten per a publicar-les posteriorment a Twitter. Una vegada finalitzat el viatge, les professores penjaran les fotografies

en els corredors de l'institut en forma d'exposició i tots els alumnes que vulguen participar votaran la fotografia que més els agrada. El guanyador obtindrà un altre llibre de l'autora titulat *Aigua en cistella*.

7.3 Activitats després de la ruta

AA1: Dietari

Per grups, creats intencionadament per les professores per tal que siguin el més diversificats possible, els alumnes faran una crònica del que els ha semblat l'eixida, en què faran referència a allò que consideren més rellevant i també podran adjuntar fotos o vídeos. La crònica es publicarà en el blog de l'assignatura -a què tots tenen accés- i posteriorment en faran sabedora Carme Miquel, perquè conega l'opinió que els lectors tenen del llibre i de la visita a través d'un correu electrònic.

AA2: Correu electrònic

Repartits novament en els grups de l'activitat anterior, hauran d'escriure un correu electrònic a l'autora del llibre, Carme Miquel. En el correu, els alumnes hauran de contar què els ha semblat la ruta, d'acord amb l'obra. Posteriorment, entre alumnes i professores triaran el millor escrit i li l'enviaran a l'escriptora. Treballaran, per tant, el tipus de text pel que fa a la forma i les parts, però també l'ortografia, la gramàtica i el lèxic formal. És una activitat amb un objectiu final real, fet pel qual els alumnes se sentiran més motivats a dur-la a terme (i no fer un text que simplement llegeixen les professores).

8. *Criteris d'avaluació*

- L'activitat a avaluar és l'enviament del correu electrònic a l'autora en què explicaran què els ha semblat la ruta d'acord amb *Uns papers en una capsa*. Amb aquesta finalitat, els alumnes veuran models textuais i faran pràctiques a classe perquè tinguin els recursos suficients per a la realització de la tasca requerida i perquè tinguin bon criteri a l'hora d'avaluar, ja que entre tots els correus, les professores i l'alumnat triaran el que es considere òptim per enviar-lo a l'autora. L'alumnat del correu guanyador tindrà 0'25 punts més en la qualificació final del trimestre.

Rúbrica d'avaluació del correu virtual

Criteris	Molt bé	Bé	Insuficient
Adequació a l'estructura formal	S'adequa a l'estructura formal del correu	S'adequa a l'estructura però hi ha errades	No s'adequa
Fórmules de cortesia: salutacions i comiats	Les fórmules són adequades	Les fórmules s'adeqüen però hi ha errades	Són informals i no s'adeqüen
Recursos lèxics i gramaticals. Correcció ortogràfica	L'expressió és correcta	L'expressió és correcta però hi ha faltes d'ortografia	L'expressió és inadequada i hi ha moltes faltes d'ortografia
Originalitat	El correu és formal i molt original	El correu és formal i una mica original	El correu és informal i gens original

9. Conclusió

La ruta literària *La Marina de Carme Miquel* està pensada per a treballar conjuntament, de manera transversal, amb els departaments d'Educació Física i de Ciències Socials de l'institut ja que podem aprofitar l'obra *Uns papers en una capsca* (1994) per a treballar diversos continguts: els gèneres narratius: el dietari i la notícia; el contacte amb la natura amb la fi d'estimar el territori i respectar-lo, a més de fer activitats a l'aire lliure; la valoració del patrimoni historicocultural per tal de criticar l'espoliació del territori i d'obres d'art; la importància de l'escriptura i la lectura com a fonts de coneixement personal i col·lectiu, i, la resistència dels moriscos al País Valencià (subvertint el protagonisme positiu que s'ha atorgat als cristians conqueridors).

Des del primer moment hem pretés la viabilitat de la ruta per a poder realitzar-la amb alumnat real. En aquest sentit, també hem preparat documents per a l'eixida: el dossier de textos per a l'alumnat, l'itinerari detallat del recorregut amb l'horari, les localitzacions, el transport i les activitats, el pressupost total i desglossat de la ruta, i l'autorització de l'eixida.

Hem triat realitzar-la durant un cap de setmana per a no trencar el ritme lectiu de classes en l'institut, però, al nostre parer, no es tracta simplement de fer un recorregut, visitar llocs i anar d'acampada. Més bé, la fita és fer més atractiva la lectura i la literatura per a l'alumnat, lligant la història d'una novel·la amb una experiència vital arrelada a l'entorn més proper. I, també, perquè pensem que així hi ha la possibilitat que un grup de familiars puguin participar-hi, en cas que siga del seu interès.

Alhora també hem volgut aprofitar les instal·lacions del tren perquè l'any 2015 en fa 100 que *el trenet de la Marina* va arribar a Dénia, un any després que s'inaugurara la línia Alacant-Altea.

10. Bibliografia

DIEC= *Diccionari de la llengua catalana* (2007), 2^a ed., Barcelona / Palma / València, Enciclopèdia Catalana / Edicions 62 / Publicacions de l'Abaldia de Montserrat / Moll / 3 i 4. També disponible en línia a <<http://dlc.iec.cat/>>. [1a ed., 1995]. [Consulta: 24 desembre 2014].

DNV= *Diccionari normatiu valencià* (2014): <<http://www.avl.gva.es/dnv>>. [Consulta: 24 desembre 2014].

GDLC= *Gran diccionari de la llengua catalana* (1998), Barcelona, Enciclopèdia Catalana. També disponible en línia a <<http://www.diccionari.cat/>>. [Consulta: 24 desembre 2014].

MÉSDEMIL (2014), *Bandcamp de Lluís el Sifoner*: <<http://mesdemil.bandcamp.com/album/llu-s-el-sifoner-can-ons-al-riurau>>. [Consulta: 20 desembre 2014].

MIQUEL, Carme (2002), *Uns papers en una capsula*, Alzira, Bromera. [1a ed., 1994].

RIURAU VIVUS (2008), *Bloc de l'Associació Riurau Vivus*: <<http://www.riurauvivus.blogspot.com.es/>>. [Consulta: 17 desembre 2014].

VIQUIPÈDIA. L'ENCICLOPÈDIA LLIURE (2001), *Riurau*: <<http://ca.wikipedia.org/wiki/Riurau>>. [Consulta: 24 desembre 2014].

11. Annexos

11.1 Annex I: textos i fotografies

- Textos

a. Per a llegir a Dénia

«Eren les set trenta de la vesprada quan el tren va xiular i va iniciar el camí de tornada des de Dénia cap a Alacant. Instintivament, hi vaig mirar i em va semblar que llançaven alguna cosa per una finestra. Josep ho va confirmar:

- Algú ha tornat a tirar una revista.

Vaig anar corrent cap al lloc on havia caigut i, efectivament, hi havia una revista amb els fulls voleiant. No massa lluny, a uns deu metres, n'hi havia una altra, oberta i bruta de terra. Les vaig agafar i torní cap a casa. Vaig pujar a la meua habitació i vaig començar a mirar-ne una detingudament, pàgina per pàgina, en un intent de trobar alguna explicació a no sabia què. En la secció de passatemp hi havia una “sopa de lletres” que tenia algunes de les lletres encerclades. Eren lletres soltes que no formaven cap frase i les copiar en un paper: A, E, M, J, D, U, U, E.

En l'altra revista no hi havia “passatemp”. En vaig mirar tots els fulls i, en un, vaig trobar novament lletres dins d'un cercle fet amb llapis. Les vaig copiar en el mateix paper que les anteriors. Les hi vaig comparar. Coincidien, eren les mateixes! Vaig començar a combinar-les per comprovar si formaven cap paraula amb sentit i després de moltes combinacions, vaig arribar a les següents: AJMEUDEU, AMJEUDUE, EMUDAUJE, ADUMEUJE, AJUDEUME.

Ajudeu-me! Sí. Això deia: “ajudeu-me”» (pàg. 14-5).

b. Per a llegir a Benissa

«El pare Hilari aparentava uns setanta-cinc anys. Era prim i amb l'esquena molt corbada. Reia freqüentment tot mostrant-hi una esplèndida dentadura postissa. Era un home molt servicial i ens va acompanyar a l'arxiu parroquial.

- Així és que volem que trobem la inscripció de casament dels pares de Ximet, és a dir, dels avis paterns de Maria- ens va dir mentre mira el llom d'unes grans carpetes amb cintes que hi havia dins d'un armari enorme-. Això devia ser pels anys cinquanta. No, pels quaranta-tants. Comencem pel 1940.

Amb unes mitges ulleres que li baixaven nas avall i que sovint s'havia de tornar a pujar, i resseguint amb el dit índex noms i cognoms, movia el cap de dalt a baix i murmurava un llinatge darrere de l'altre com si recitara una salmòdia.

Jo he de dir que m'avorria, però la meua germana seguia absorta aquella llista.

- Ja ho tenim!- va cridar l'ancià mossèn-. Salvador Mulet i Gisbert, fill de Joaquim Mulet Redal i de Maria Gisbert Llorenç, naturals de Benissa, es casa amb...

Tant ell com l'Anna van prendre'n nota.

- I ara, filla, què vols? Mirem aquestes persones d'on eres? Què? Agafem la línia materna o la paterna? Totes dues? Ai, que divertit!- deia amb una rialleta-. Aleshores necessitarem un llençol per apuntar-los-hi tots, ha, ha, ha! Es tracta de seguir el rastre dels avantpassats de Maria. Que divertit!» (pàg. 115).

«- Doncs anit, cap allà les dotze, va passar Romeu per la meua casa. Els vaig reconèixer per la veu i perquèestic a l'aguait, ja que semblava una altra persona. Us hauria divertit veure'l. Duia un bigot ample i unes celles també espesses, el cabell ben apegat i unes ulleres emmarcades en negre. Ah!, i fins i tot portava jaqueta.

- Jaqueta! – exclamà Josep

- Afanya't, conta-ho tot – vaig insistir impacient.

- I què havia fet allà? – continuà preguntant Josep.

- Se n'havia anat amb el cotxe del seu germà, perquè ja sabeu que ell no té cotxe. Allà, a Benissa, va esperar que arribaren les dues dones amb el tren. També les esperava aquell home panxut del Peugeot gris. A penes van entrar, el cotxe mamprenqué la marxa i Romeu els va seguir. En eixir del poble, enfilaren per un camí que va en direcció a la serra de Bèrnia, però passats uns dos quilòmetres, es desviaren cap a la dreta per un caminet ple de baladres. El Peugeot es va aturar davant d'una casa gran d'aspecte descurat. Romeu va continuar endavant per tal de n despertar sospites, deixà el cotxe vora un camp de tarongers, amagat de la vista de la casa, i tornà cap arrere a peu. Diu que el panxut es passejava per davant d'aquella casa amunt i avall. Com és lògic, Romeu no s'hi va aproximar però s'acostà a una caseta que hi havia a uns cent metres de distància. Era la típica casa rural d'aquestes comarques, amb el riurau, però tal com devia ser fa uns cinquanta anys. Vol dir Romeu que la caseta estava molt vella, com si no l'hagueren condicionada ni reparada en molt de temps» (pàg. 43).

«Amics,

Estic segura que busquen el meu bagulet. He sentit que Ramon deia a la vella Inger que no el trobava i ella insistia que havia de seguir buscant-lo. Estan convençuts que el trobaran perquè en última instància em pressionaran perquè els diga on és. Però jo no ho diré mai.

La capsa era del meu pare. La tenia ben guardada al seu armari. Un dia, devia tenir jo uns sis anys, me la va ensenyar i em va dir:

«Maria, aquesta caixeta és nostra, meua i teia. Si a mi em pasara alguna cosa, agafa-la i que no es perda. Ho tens clar?»

Me'n recorde com si fóra ara mateix. Deprés, en l'accident, mig commocionat i a punt de morir, amb una veu que a penes se sentia, m'ho va repetir:

«Maria, el bagulet. No el perdes.»

Això és el que més recorde d'aquell terrible moment: un tro sec, un buit i... la seua veu.

Jo vaig conservar la capsa durant molt de temps sense obrir-la, entre les meues coses i ben embolicada. No fa molt la vaig obrir. Dins hi ha uns papers que no vaig mirar molt. Em semblaven estranys i vaig esperar un moment millor per a examinar-los. Mentrestant, vaig deixar la capsa en la post que em fa de prestatge, on l'anglesa la va veure.

Jo no sé que podria representar tot allò per al meu pare, però pense esbrinar-ho i no consentiré que ningú m'ho impedisca. Podríeu agafar vosaltres el meu bagulet?, la capsa, vull dir. Entrar a la meua casa no és difícil. L'àvia és molt confiada i li agrada molt parlar amb la gent. Després, la faena és vostra. Us diré on és amagada: en el riurau veureu una boca de forn que ja no es fa servir. Dins del forn, a la paret de la dreta, hi ha un forat dissimulat amb pedres. Doncs, en aquell forat el vaig deixar i espere que encara s'hi trobe.

MARIA» (pàg. 92).

c. Per a llegir a l'Atzuvietà

«Es tractava d'unes runes enmig de camps d'oliveres. Hi devia haver hagut unes vint-i-cinc o trenta cases. D'algunes, encara en quedava un tros de sostre, algun mur complet i alguns arcs que donaven entrada a altres dependències. Però la majoria de les cases només conservaven les parts baixes o les mitges parets. S'hi endevinava algun petit carrer, però ara tot era cobert de brosses.

Algunes figueres juntament amb les oliveres poblaven l'entorn proper i papallones i pardalets senyorejaven entre les herbes aromàtiques» (pàg. 168).

Poemes

«La sang corre entre les valls i muntanyes
i rega els bancals i els pinta de roig,
talment una capa de roselles vermelles.
Hem estat vençuts
i a Castell de Pop
el lament i el dolor són els senyors» (pàg. 169)

«Ai amor! Ens separen.
Mar enllà me n'he d'anar,
a una nova terra, amb nous germans.
La tristor s'apodera de mi
com la nit del dia.
Ai amor!
Em deixaria tallar la mà
per romandre al teu costat.
Però és la mort,
la mort, allò que donaran
a qui no se'n vulga anar
mar enllà» (pàg. 170)

«El cel s'ha cobert de negre
i el tro retruny en el cel.
Ells ja deuen ser a Dénia
on vaixells amb les veles desplegadas els esperen
per portar-los mar enllà.
Oh Déu meu! Ell sempre serà amb mi.
Ningú no pot expulsar del meu cap els seus ulls,

el seu somriure...

oh Déu meu! Ningú no pot expulsar del meu cor
el meu gran amor.

Tant de bo el llamp i el tro trenquen les vel·les i
els pals i els impedesquen de continuar!

Tant de bo el tro me'l retorne!» (pàg. 175)

«El mallorquí m'ha requerit d'amors,
un mallorquí cristià.

Com podré jo mai estimar-lo?

Budjalí és mar enllà.

El meu cor i el meu cap són de Budjalí
i mai no miraré cap cristià» (pàg. 176)

«El pare ensenyà la mare a escriure
com en anys antics ens ensenyaven els alfaquins.

La mare m'ensenyà a escriure a mi.

Jo n'ensenyaré als meus fills.

Jo, Budjalí, fill de Budjalí i Fàtima,

explicaré que

el pare se n'hagué d'anar
a terres d'Àfrica.

La mare no hi va anar

perquè jo havia de nàixer.

Havien dit

que, passat un temps, hi traslladarien més gent,
però no ho van fer,

i la mare i jo i d'altres germans

ens vam quedar per sempre en aquestes terres.

Fàtima, la meua mare,

tenia la tristor dins de l'ànima.

En ser jo gran,
prou gran per saber llegir i escriure,
la tristor se li apoderà totalment
i a poc a poc anà apagant-se
com una flameta que deixa d'il·luminar.
Ara, ací, jo sóc l'únic testimoni
d'un poble que espentaren cap al mar.
Cercaré una dona que, com jo,
també ací va restar;
li ensenyaré de llegir i escriure
i tots dos n'ensenyarem als nostres fills,
a través dels temps.
I així, la gent de la nostra casa
sabrem sempre qui som
i d'on venim,
perquè és bo saber d'on véns» (pàg. 176)

«Li he rentat el cap en tornar de l'església
i ara està net.
No debades ens busquem i ens trobem
en una part o l'altra de la muntanya.
Ell, tan menut, ja està net, com els altres.
Sempre els rentaré el cap» (pàg. 178)

- Fotografies que es van fer durant la ruta

Estació de tren de Dénia

Gelateria
Verdú
(Dénia)

Botiga d'antiguitats (Dénia)

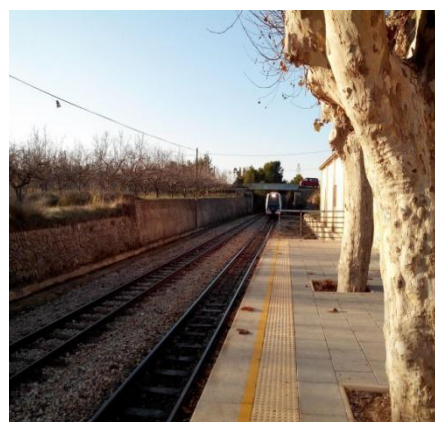
Castell de Dénia i Museu Etnològic

Castell de Dénia i Museu Etnològic

Estació de tren de Benissa i trajecte amb tren

Arxiu parroquial de Benissa (Catedral) i centre parroquial dels Juniors

Serra de Bèrnia (Benissa)

L'Atzuvieta

La font d'Al-Azraq

11.2 Annex II: díptic

La Marina de Carme Miquel

Proposta de ruta literària a partir d'*Uns papers en una capsà*

DISSABTE

HORA	LLOC	ACTIVITAT
08'00	Institut	Deixem les motxilles i eixim caminant cap a l'estació de tren de Benissa.
08'50	Estació de Benissa	Eixim cap a l'estació de Dènia, amb el tren. Llegim durant el trajecte.
09'30	Estació de Dènia	Arribem i llegim a l'estació.
De 10'00 a 12'00	Tenda d'antiguitats/ Cafeteria/ Gelateria Verdó/ Port	Llegim fragments i esmorzem al port.
12'40	Estació de Dènia	Tornem amb el tren cap a Benissa.
13'30	Estació de Benissa	Arribem i anem a dinar al Bar-Restaurant Bon gust.
15'00	Arxiu parroquial (església de Benissa)	Llegim un fragment i fem l'activitat de l'arbre genealògic.
16'00	Centre històric de Benissa	Fem una gimcana.
16'45	Centre parroquial (centre júnior)	Arrepleguem les tendes.
17'20	Institut	Eixim cap a la Serra de Bèrnia amb autobús.

17'55	Serra de Bèrnia	Arribem i acampem. Temps per a berenar i d'esbarjo.
De 19'30 a 23'00	Serra de Bèrnia	Llegim i fem dinàmiques de grup. Després, sopem de cabasset.

DIUMENGE

HORA	LLOC	ACTIVITAT
08'30	Serra de Bèrnia	Arrepleguem l'acampada i desdejunem.
09'00	Serra de Bèrnia	Eixim cap a l'Atzuvieta amb l'autobús.
De 10'15 a 12'00	L'Atzuvieta	Arribem, visitem la zona, llegim fragments i esmorzem
12'30	L'Atzuvieta	Tornem cap a Benissa

11.3 Annex III: informació per a les famílies

IES JOSEP IBORRA DE BENISSA

Activitat organitzada pels departaments de:

Valencià, llengua i literatura

Ciències Socials

Educació Física

ITINERARI DE LA RUTA LITERÀRIA: LA MARINA DE CARME MIQUEL

Dia	Hora	Lloc	Activitat
Dissabte	08,00	Institut	Deixem les motxilles. Eixida caminant cap a l'estació de Benissa
	08,50	Estació de Benissa	Eixida en tren cap a l'estació de Dénia. Lectura durant el trajecte
	09,30	Estació de Dénia	Arribada. Lectura a l'estació
	10,00- 12,00	Tenda d'antiguitats/ cafeteria / castell gelateria Verdú/ carrer Loreto	Lectura de fragments, entrada del castell i esmorzar
	12,40	Estació de Dénia	Tornada cap a Benissa
	13,30	Estació de Benissa	Arribada i dinar de menú al bar
	15,00	Centre parroquial de Benissa	Lectura i realització de l'arbre genealògic
	16,00	Centre històric de Benissa	Gimcana
	16,45	Centre de Juniors de Benissa	Arreplegada i pagament de les tendes per a l'acampada
	17,20	Carretera	Eixida cap a la serra de Bèrnia en autobús
	17,55	Serra de Bèrnia	Arribada i acampada. Temps per a berenar i d'esbarjo
19,30- 23,00	Lectura. Dinàmiques de grup i sopar de cabasset		
Diumenge	08,30	Serra de Bèrnia	Arreplegada de l'acampada i desdejuni
	09,00		Eixida cap a l'Atzúvieta en autobús

	10,15- 12	l'Atzuvieta	Arribada, visita de la zona, lectura i esmorzar
	12,30		Tornada cap a Benissa

Observacions, documents i indicacions per a la ruta

L'alumnat haurà de portar:

- L'autorització signada pel tutor/a legal
- Roba còmoda i calcer adaptat a la muntanya, una gorra i aigua per a dos dies
- Aigua suficient per a dos dies. L'esmorzar, el berenar i el sopar per a dissabte i, per a diumenge, el desdijuni i l'esmorzar
- Peces de roba per a dormir i per cobrir-se (manta o sac)
- El dossier de textos preparat per a la ruta
- Càmera o mòbil per a fer fotografies

Des de l'organització de la ruta literària, convidem les famílies perquè hi participen. En cas que siga del seu interès, poden contactar amb nosaltres a través del correu oficial de l'institut (posen 'Ruta literària 2n' en la casella 'Assumpte') o, també, poden acudir al nostre horari d'atenció.

És important que tot l'alumnat participe en la realització de la ruta literària ja que el llibre en què es basa l'itinerari es treballarà en classe de manera coordinada entre diversos departaments del centre. A més a més, és una eixida de cap de setmana en què es faran activitats curriculars però també pedagògiques i lúdiques.

Gràcies per la seua atenció

Salutacions cordials

Pressupost

Per a realitzar la ruta literària s'haurà d'ingressar la quantitat de 14'40 € en el número de compte següent: xxxx xx xxxx xxxxxxxx; el concepte de l'ingrés serà: 'RL / nom i cognoms de l'alumne/a'.

Desglossament

Recurs	Preu
Autobús	3,70 €
Tren	2,70 €
Menú per a dinar	7 €
Tendes	1 €
Total	14,40 €

Autorització

En/Na....., tutor/a legal de
autoritza l'alumne/a a realitzar la ruta literària *La Marina de Carme Miquel*, organitzada pel
Departament de Valencià: llengua i literatura de l'IES Josep Iborra.

Important: si l'alumne/a necessita medicaments o atenció específica o té qualsevol tipus
d'al·lèrgia, s'haurà de comunicar a la professora o professor corresponent.

Data:

Signat,

11.4 Annex IV: dossier per a l'alumnat

DOSSIER DE TEXTOS PER A LA RUTA LITERÀRIA: *UNS PAPERS EN UNA CAPSA*

Hola!

Com ja sabeu sóc Sara Monzó. Pròximament, s'admirareu dins d'una ruta que us parlarà a tots els llocs on els meus germans, els meus amics i jo hem estat al llarg de la nostra aventura.

En aquest dossier us proporcionaré tots els materials que us seran útils per dur a terme la ruta.

Espero que gaudiu tant com jo!

Dénia

1a PARADA: Ja hem arribat a Dénia!

¡Eren les set trenta de la vesprada quan el tren va xillar i va iniciar el camí de tornada des de Dénia cap a Alacant. Instintivament, hi vaig mirar i em va semblar que llançaven alguna cosa per una finestra. Josep ho va confirmar:

- Algú ha tornat a lliar una revista.

Vaig anar corrent cap al lloc on havia caigut i, efectivament, hi havia una revista amb els fulls voleiant. No massa lluny, a uns deu metres, n'hi havia una altra, oberta i bruta de terra. Les vaig agafar i torní cap a casa. Vaig pujar a la meua habitació i vaig començar a mirar-ne una desingudament, pàgina per pàgina, en un intent de trobar alguna explicació a no saber què. En la secció de passatemps hi havia una "sopa de lletres" que tenia algunes de les lletres encerclades. Eren lletres soltes que no formaven cap frase i les copiar en un paper: A, E, M, J, D, U, U, E.

En l'altra revista no hi havia "passatemps". En vaig mirar tots els fulls i, en un, vaig trobar novament lletres dins d'un cercle fet amb llap. Les vaig copiar en el mateix paper que les anteriors. Les hi vaig comparar. Coincidien, eren les mateixes! Vaig començar a combinar-les per comprovar si formaven cap paraula amb sentit i després de moltes combinacions, vaig arribar a les següents: AJMEUDEU, AMJEUDEU, EMUDAUJE, ADUMEUE, AJUDEUME.

Ajudeu-me! Si, Això deia: "ajudeu-me" a (pàg. 14 - 15)

Ja estic ací una altra vegada! A continuació, heu de reunir totes les lletres que apareixen en negreta per conèixer quina és la pròxima parada!

G	A	G	U	E	L
O	P	J	L	M	A
T	S	E	D	C	R
Y	C	I	Z	A	H
W	V	E	B	T	H
M	R	F	D	G	Ú

La pròxima parada és _____

Ací és on la meua mestra i jo vam prendre una oxa i a un gransat de llima. Voleu saber quina és la següent parada? Per endevinar-ho haureu de pensar quina és la parada que falta.

PISTA: Sols falten les vocals i és un lloc que vivíem.

B _ T _ G _ D _ NT _ G _ T _ TS

3a PARADA: Quantes coses antigues!

Veig que ja heu arribat. Molt bé!
Com sabeu la nostra amiga Maria viu en una caseta. Per saber més sobre aquest tipus de cases i dels seus fluors, aneu al Castell de Dénia i visiteu el Museu Etnològic.

4a parada: A esmorzar!

Ja és hora d'esmorzar! Anem a **caner de Lovato**. Segons l'autora aquest caner li va servir d'inspiració per situar l'estudi d'arquitectura de la mare i la cafetera Rodier. Vos propose una activitat. A partir del mapa que vos proporcionem intenteu dibuixar aquest caner. Anim!

5a PARADA: Passatgers al tren!

Ja és hora de tomar cap a Beniso per conèixer més llocs. El trenet està esperant-vos on vos ha deixat! Esteu preparats per a continuar amb l'aventura?

Benissa

Villa o l'orxú parroquial de Benissa

«El pare Hiri aparentava uns setanta-cinc anys. Era prim i amb l'esquena molt corbada. Reia freqüentment tot moiant-hi una esplèndida dentadura postissa. Era un home molt servicial i ens va acompanyar a l'orxú parroquial.

- Així és que volien que trobem la inscripció de casament dels pares de Ximet, és a dir, dels avis paternals de Maria; ens va dir mentre m'era al llem d'unas grans capelles amb cintes que hi havia dins d'un amari enorme... Això devia ser pels anys cinquanta. No, pels quaranta-tants. Comencem pel 1940.

Amb unes milgres vileses que li balaven nas avall i que sovint s'havia de tornar a pujar, i naseguínt amb el dit índex nens i cognoms, movia el cap de dalt a baix i murmurava un linatge domèstic de l'altre com si recitava una saramèdia.

Jo he de dir que m'avoria, però la meua germana seguia absorta aquella llista.

- Jo ho tenim! va cridar l'ancià mossèn... Salvador Muel i Gibert, fill de Joaquim Muel i Redal i de Maria Gibert i Lorenc, naturals de Benissa, es casa amb...

Tant el com l'Anna van prendre'n nota.

- I ara, filla, què vols? Mirem aquestes persones d'on eres? Què? Agalem la línia materna o la paternitat? Totes dues? Ah, que divertit! deia amb una rialleta... Aleshores necessitem un llençol per apuntar-los-hi tots, ha, ha, ha! Es tracta de seguir el rastre dels avantpassats de Maria. Que divertit! (pàg. 115)

Comi a la serra de Bèmia

«Dancant, cap allà les dotze, va passar Romeu per la meua casa. Es vaig reconèixer per la veu i perquèestic a l'aguall, ja que semblava una altra persona. Us hauria divertit veure'l. Duia un bigot ample i unes cames també espesses, el cabell ben apegat i unes vileses emmarcades en negre. Ah!, fins i tot parlava jaqueta.

- Jaqueta! - exclamà Josep
- Afanya't, comia ho tot! - vaig insistir impacient.
- I què havia fet això? - continuà preguntant Josep.
- Se n'havia anat amb el cotxe del seu germà, perquè ja sabeu que ell no té cotxe. Allà, a Benissa, va esperar que arribaren les dues dones amb el tren. També les esperava aquell home parut del Peugeot gris. A penes van entrar, el cotxe mampengué la manxa i Romeu els va seguir. En eixir del poble, enllacen per un camí que va en direcció a la serra de Bèmia, però passats uns dos quilòmetres, es desvieren cap a la dreta per un caminet ple de baladres. El Peugeot es va aturar davant d'una casa gran d'aspecte descarat. Romeu va continuar endavant per tot de n despertar sospites, darré el cotxe veia un camp de llargues, amagat de la vista de la casa. L'home cap a terra a peu. Diu que el parut es passejava per davant d'aquella casa ansunt i avall. Com és lògic, Romeu no s'hi va aproximar però s'acostà a una caseta que hi havia a uns cent metres de distància. Era la típica casa rural d'aquestes comarques, amb el riu-roiu, però tot com devia ser fa uns cinquanta anys. Va dir Romeu que la caseta estava molt vella, com si no l'haguessen condicionada ni reparada en molt de temps.» (pàg. 43)

Carta de Maria que llegeu a Bèria.

«Amica,

Estic segura que busquen el meu baguet. He sentit que Ramon deia a la vella Inger que no el trobava i ella insistia que havia de seguir buscant-lo. Estan convençuts que el trobaran perquè en última instància em pressionaran perquè els diga on és. Però jo no ho diré mai.

La capsa era del meu pare. La tenia ben guardada al seu armari. Un dia, devia tenir jo uns sis anys, me la va ensenyar i em va dir:

«Maria, aquesta caxeta és nostra, meua i teua. Si a mi em passa alguna cosa, agafa-la i que no es perdi. Ho tens clar?»

Me'n recorde com si fóra ara mateix. Després, en l'accident, mig commocionat i a punt de morir, amb una veu que a penes se sentia, m'ho va repetir:

«Maria, el baguet. No el perdes!»

Allò és el que més recorde d'aquell terrible moment: un tra sec, un buf [...] la seua veu.

Jo vaig conservar la capsa durant molt de temps sense obrir-la, entre les meues coses i ben embolicada. No la mai la vaig obrir. Dins hi ha uns papirs que no vaig mirar mai. Em semblaven estranys i vaig esperar un moment millor per a examinar-los. Mentrestant, vaig deixar la capsa en la post que em fa de prestatge, on l'anglesa la va veure.

Jo no sé que podria representar tot això per al meu pare, però pense esbrinar-ho i no consentiré que ningú m'ho impedisca. Podriu agafar vosaltres el meu baguet?, la capsa, vul dir. Entrar a la meua casa no és difícil. L'àvia és molt confada i li agrada molt parlar amb la gent. Després, la faena és vostra. Us diré on és amagada: en el ru-rau veureu

una boca de forn que jo no es fa servir. Dins del forn, a la part de la dreta, hi ha un forat d'almat amb pedres. Doncs, en aquell forat el vaig deixar i espere que encara s'hi trobe.

MARIA (pàgs.90 – 92)

Atzuvietta

Abrunç d'unur u Alarfele...

«Es tractava d'unas runes arruig de camps d'oliveres. Hi devia haver hagut unes vint-i-cinc o trenta cases. D'algunes, encara en quedava un tros de sostre, algun mur complet i alguns arcs que donaven entrada a altres dependències. Però la majoria de les cases només conservaven les parts baixes o les mitges parets. S'hi endevinava algun petit comerç, però ara tot era cobert de brosses. Algunes figures juntament amb les oliveres poblaven l'entorn proper i papalones i pardalets senyorejaven entre les herbes aromàtiques.» (pàg. 168)

Poemes

Poema més antic de tota la capsia

«La sang corre entre les valls i muntanyes
i rega els bancals i els pins de rajó,
talment una copa de roses vermelles.
Hem estat vençuts
i a Castell de Pop
el lament i el dolor són els senyors.» (pàg. 169)

els país i els impedeixen de continuar!
Tant de bo el tra me'l retornés!» (pàg. 175)

Poema que demostra el repoblament mallorquí de la zona

«El mallorquí m'ha niquelat d'amor,
un mallorquí cristià.
Com podré jo mai estimar-lo?
Budjal és mar-enlò,
El meu cor i el meu cap són de Budjal
i mai no miraré cap cristià.» (pàg. 176)

Poema de Budjal III

«El pare ensenyà la mare a escriure
com en anys antics ens ensenyaven els alfaquins.
La mare m'ensenyà a escriure a mi.
Jo n'ensenyaré als meus fills.
Jo, Budjal, fill de Budjal i Fàlma,
explicaré que
el pare se n'hagué d'anar
a terres d'Àfrica.
La mare no hi va anar
perquè jo havia de néixer.
Havien dit
que, passat un temps, hi traslladarien més gent,
però no ha van fer.
I la mare i jo i d'altres germans
ens vam quedar per sempre en aquestes terres.
Fàlma, la meua mare,

Poema de la dona de Budjal

«Ai amor! Ens separarè.
Mar-enlò me n'ha d'anar,
a una nova terra, amb nous germans.
La tristot s'apodera de mi
com la nit del dia.
Ai amor!
Em deixaria tallar la mà
per romandre al teu costat.
Però és la mort,
la mort, allò que donarà
a qui no se'n vulga anar
mar-enlò.» (pàg. 170)

Poema de la dona de Budjal

«El cel s'ha cobert de negre
i el tros s'abrunç en el cal.
Els ja deuen ser a Dània
on volen amb les veles desplegadas els esperen
per portar-los mar-enlò.
Oh Déu meu! El sempre serà amb mi.
Ningú no pot expulsar del meu cap els seus ulls,
el seu somriure...
oh Déu meu! Ningú no pot expulsar del meu cor
el meu gran amor.
Tant de bo el temps i el tra trenquen les veles!

tenia la tristot dins de l'ànima.
En ser jo gran,
prou gran per saber llegir i escriure,
la tristot se l'apoderà talament
i a poc a poc anà apagant-se
com una flama que deixa d'il·luminar.
Ara, açí, jo sóc l'únic testimoni
d'un poble que esperarien cap al mar.
Carcaré una dona que, com jo,
també açí va restar,
i ensenyaré de llegir i escriure
i tots dos n'ensenyarem als nostres fills,
a través dels temps.
I açí, la gent de la nostra casa
sabrem sempre qui som
i d'on venim,
perquè és bo saber d'on vénem.» (pàg. 176)

Poema datat cap a 1650

«El he rentat el cap en tornar de l'església
i ara està net.
No debades em busquem i em trobem
en una part o l'altra de la muntanya.
El, tan menut, ja està net, com els altres.
Sempre es rentarà el cap.» (pàg. 178)

Esperem que
us haja
agradat molt
el viatge. Fins
una altra!